

(Ne)vjera vjerujućih

Dražen Zetić

drazen_zetic@net.hr

Kraljevstvo nebesko *jest* srce našega Bližnjega. Vjerujući križ postajemo svi Jedno u Kristu, bivamo dionici i baštinici kraljevstva. Ono je dar koji se u poniznosti prima i u punoj otvorenosti srca osvaja. Ne trpi mlakost. *A od dana Ivana Krstitelja do sada kraljevstvo nebesko silom se probija i siloviti ga grabe* (Mt 11, 12). Tako se upravo u danosti Kraljevstva očituje i jedan od najradikalnijih zahtjeva ikada izrečenih u ljudskoj povijesti. Povrh sućuti i solidarnosti, potrebna je i svagdašnja osviještenost patnjom, brigom za sav svijet. Sveukupnost svijeta sastoji se od Bližnjih, koji nas trebaju svojim jecajem i patnjom, pod križem. U toj neumitnoj zauzetosti, sam križ se nada kao jedna stvarnost koja je neodgodiva, bez mogućnosti uzmicanja i ne-okrenutosti onomu (Drugome – sebi samome) što nas svakodnevno priziva/ju svojim jecajem i patnjom.

Isusov križ je put za sve one koji *žive* u vjeri. Koji u svojoj navlastitosti pateći osjećaju grč Bližnjih (samih sebe) u nevolji i strahu. Takva otvorenost za sveukupni svijet, znači okrenutost prema križu u nadi. Križ nade jači je od beznadnosti (ništavnosti) naše egzistencije. Svijet ima smisao jedino u Ljubavi, u pokretu prema križu – nasuprot Onih koji stoje. Ti pokreti su poticaji da Drugi (Ja) pišem Bibliju vlastitim životom (sv. Pavao - F. D. E. Schleiermacher), napose vlastitim srcem, svaki puta iznovice je proživljavajući u svojem prisuću i okrenutosti prema svijetu. Ne izbjegavati svjetovnost svijeta, znači prepoznati Bližnje u svijetu patnje i boli ljudi. Stoga bismo mogli reći da vjerovati zapravo znači svagda *Biti u blizini*: biti blizina Bližnjih koji pate.

Biti slobodan od vlastitih interesa (naposljetku od samoga sebe) znači ne podleći i ne-podlijetati mogućnosti za ne-preuzimanje križa. Spoznaja Boga jedino je moguća trpljenjem u nadi. Suobličavanjem s našim Bližnjima (Drugima). Onaj koji vjeruje, u vlastitoj vjeri *trpi, pati i ljubi*. Vjera od svih vjerujućih iziskuje poniznost. Bez istinske poniznosti, nema ni događanja istinske vjere u nama samima, ni duboke radosti.

Slava Božja najjasnije dolazi do izražaja u srcu čovjeka *koji kleči*. Napose samo postajanje sličnima Dobru, događa se kada se u poniznosti, ne samo

kajemo, nego i kajuci se preobražavamo u osobe koje radikalno zahtijevaju Prisutnost križa u svim sferama osobnoga života. Križ *postoji* kao čin Milosne nade (za-podjenutog povjerenja) Boga sa svakim nastajućim (i rađajućim) Čovjekom. Ne vjeruju koji spuštaju pogled i ne-raspoloženi se ne bune protiv onemoćavanja slobode diljem svijeta. Mogu li se zvati vjernicima koji slijede Isusa, kada je Isus onaj koji prvi podiže glas (bunt) protiv ne-slobode Drugih, napose protiv onih koji razdvajaju ljude. Vjeruju oni koji su slobodni za Bližnje, time i za sebe same, naposljetku za preuzimanje križa kao istinske opcije koja slobodne čini slobodnima, ljubav ljubavlju, nadu nadom... Vjera upravo (za razliku od ne-vjere) zahtijeva radikalni odmak (rasterećenost) od samih sebe. Treba nastojati biti slobodan od samoga sebe, u stvarima gdje se gubi poosobljavajuća ljubav. Ne bojati se onih koji kažu da ne-vjeruju! Naime, oni koji doista ne vjeruju, ne vjeruju u život i to iskazuju svojim životima. Vjernici pate (ljube), otvaraju oči za probleme, otvoreni su za Bližnje (ljubljene), oslobađaju se predrasuda da bi zagrlili križ. Križ grle oni koji su ga spremni hrabro nositi... *Jer moj je jaram sladak i moje je breme lako.*

Za križ je potrebna osviještenost, ozbiljnost, razboritost... Križu kao *znaku života* nisu svojstveni kompromisi, njih ne trpi ni u jednome pogledu. Vjernik se sam daje kao uvijek nanovo prisutni Bližnji u blizini... Ukoliko vlastitim življenjem zanemarujemo plač i jauk Bližnjih, odričemo se i sami sebe. Odričemo se *Biti* u blizini Križa, naših Bližnjih koji pate. Napuštanje Drugih, znači napuštanje snage križa, ljubavi koju Bog kroz milost zajedništva ulijeva *živom vjerom* u srce svakoga Čovjeka...

Otvorenost križa očituje se dakle ponajprije u otvorenosti prema onima koji su drukčiji i drugačiji. Križ je dijalog. On uspostavlja razgovor. Traži i jedan mali kutak za zapodijevanje razgovora, za su-život, za prija-Te-ljstvo. On je uvijek usmjeren kao nada u potrazi za »zajedništvom« među ljudima... među narodima svijeta. Križ nam oduzima prijezir iz srca. Nije osjećaj koji se gubi. On nije prvotna zaljubljenost, on je Ljubav, koja nije podložna, negoli samo uvijek nanovo ponizna i obnoviteljska. Istina križa je poput čiste vode na zdencu, gdje se svatko može doći napiti. Križ je simbol koji tješi – ali i potresa čovjeka...

Na kraju, na pitanje: *Zar sam ja čuvar brata svoga?*, bez ikakve zadržke, spremno odgovaram: samo Oni koji su čuvari Drugih, svojih Bližnjih u blizini – čuvari su i samih sebe. Baštinci Istine križa koja se tisućama godina pronosi kroz svijet kao zalag neugasive nade... i svjetla Riječi koja zavazda spašava...

Odgonetavati znakove duha

Duh nadvisuje život kao što sloboda nadvisuje determinaciju, kao što osoba nadvisuje neosobnu stihiju, kao što aktivnost nadvisuje pasivnost, kao što cjelovit smisao nadvisuje besmislenost i bezveznost. Ali duh je sila koja djeluje u životu te nam je u životnome procesu odgonetavati znakove duha. Apstraktni spiritualizam nekih tipova duhovnog života i nekih tipova filozofskih sustava mnogo je ometao poimanje biti duha i uočavanje njegovih obilježja. Duh se shvaćao kao apstrakcija, kao odvojenost od svijeta, kao realnost oprečna realnostima svijeta, a upravo je duh energija koja djeluje unutar svih realnosti, premda potječe iz više sfere; upravo je duh konkretan i cjelovit i ništa ne raščlanjuje, ništa ne razdvaja. Očito je to imao u vidu sv. Toma Akvinski kada je rekao da milost ne dokida naravi nego je preobražava. No duh je drugo carstvo a ne carstvo prirode, duh je pobjeda nad tim carstvom. U prirodnome poretku vladaju determinizam i neosobnost, u njem se ne da doseći pobjeda smisla; u duhovnome poretku vlada sloboda i sve je utemeljeno na osobi i osobnim odnosima, u njemu pobjeđuje smisao. To je pobjeda nad palom prirodom, ali ta pobjeda ne znači nijekanje i uništenje kozmosa nego njegovo oslobođenje i prosvjetljenje. Duh vazda znači da čovjek nije rob nego gospodar kozmičkih sila, ali gospodar koji je prijatelj i osloboditelj. (...)

Nikolaj Berdjajev, *Duh i realnost*,
Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1985, str. 39.